

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เด็กและเยาวชนนับเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีความสำคัญต่อประเทศชาติ เพราะเด็กและเยาวชนย่อมเติบโตเป็นผู้ใหญ่ในวันข้างหน้าและเป็นพลังขับเคลื่อนที่สำคัญในการสร้างสรรค์สังคมต่อจากผู้ใหญ่ หากเด็กและเยาวชนได้รับการดูแลเอาใจใส่อย่างต่อเนื่อง ให้มีความรู้ ความคิด รู้จักแบ่งปันและเสียสละ มีจิตอาสา รู้จักสิทธิของตนเองและผู้อื่น เด็กและเยาวชนเหล่านี้ ก็จะได้เติบโตเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ เป็นกำลังสำคัญแก่สังคมและประเทศชาติต่อไปในภายภาคหน้า ในปัจจุบันพบว่าเยาวชนมีแนวโน้มให้ความสำคัญกับวัตถุมากกว่าคุณค่าทางจิตใจ มุ่งเอาประโยชน์เข้าสู่ตนเองเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งไม่มีน้ำใจ ช่วยเหลือและเสียสละเพื่อส่วนรวม เป็นคุณลักษณะที่เกิดขึ้นในเยาวชน จึงส่งผลให้เยาวชน มีจิตสาธารณะน้อยลง (อมรวิรัช นาคทรพรพ และจุฬารักษ์ มาเสถียรวงศ์, 2549) นักการศึกษาเล็งเห็นถึงความสำคัญในการแก้ไขปัญหาการขาดจิตสาธารณะในเยาวชน ดังจะเห็นได้จากการกำหนดการพัฒนาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งถือเป็นกำลังสำคัญของประเทศชาติ ให้เป็นบุคคลที่มีความสมดุลทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกสาธารณะในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นตามระบบการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข บนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

การขาดจิตสาธารณะของประชาชนในชาติ เกิดจากความยากจนและด้อยการศึกษา บุคคลแกนนำในสังคมถูกครอบงำทางความคิด การดำเนินนโยบายดูแลประเทศตามเสรีตะวันตกอย่างไร้ขอบเขต ทำให้เกิดการเอารัดเอาเปรียบและเห็นแก่ตัวของแต่ละบุคคล ส่งผลให้เกิดปัญหาอื่นๆในสังคมตามมาอย่างมากมาย อาทิ ปัญหายาเสพติด ปัญหาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาพฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์ ความหย่อนยานในด้านคุณธรรม ศีลธรรม การขาดระเบียบวินัย มีการเอารัดเอาเปรียบและเบียดเบียนซึ่งกันและกัน มีการทำลายสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสาธารณสุขสมบัติของส่วนรวมต่างๆ เพิ่มขึ้นอย่างมากมาย (วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, 2546) ทำให้ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตและการดำเนินชีวิตของคนในสังคมโดยเฉพาะเด็กและเยาวชนที่ในวันข้างหน้าจะก่อเหตุและสร้างปัญหาที่เสื่อมเสียอย่างมากมาย จึงถือเป็นหน้าที่ของทุกฝ่ายจะต้องร่วมมือกันปลูกฝังจิตสาธารณะให้เกิดขึ้นกับบุคคลในชาติ โดยเฉพาะในเด็กและเยาวชน เพราะเด็กและเยาวชนในวันนี้ จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่จะมาคอยดูแลและพัฒนาประเทศชาติต่อไปในวันข้างหน้า อีกทั้งเด็กและเยาวชนเป็นวัยที่ผู้ใหญ่สามารถปลูกฝังลักษณะอันดีงามและพึงประสงค์ที่สามารถเกิดขึ้นได้ง่ายกว่าการปลูกฝังในวัยผู้ใหญ่ ดังคำกล่าวที่ว่า “ไม้อ่อนดัดง่าย ไม้แก่ดัดยาก” (ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร, 2546)

ท่ามกลางสถานการณ์ปัญหาของสังคม พบว่าทิศทางและปัญหาของเด็กและเยาวชนเปลี่ยนแปลงสู่ทิศทางที่มีความซับซ้อนและรุนแรงมากยิ่งขึ้น ทั้งปัญหาเรื่องของสุขภาพ การขาดโอกาสทางการศึกษา การถูกละเลยทอดทิ้งจากผู้ปกครอง การตกเป็นเหยื่อความรุนแรงภายในครอบครัวและการมีชีวิตอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เสื่อมโทรมหรืออยู่ในสถานการณ์ที่มีความเสี่ยง ดังกล่าวนี้เป็นสาเหตุและปัจจัยที่สำคัญต่อการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน ซึ่งนับวันยังมีแนวโน้มของการกระทำผิดเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ จากจำนวนคดีเด็กและเยาวชนที่ถูกดำเนินคดีโดยสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนทั่วประเทศ เพิ่มขึ้นระหว่าง ปีพ.ศ.2547 ถึง ปีพ.ศ.2551 จาก 33,308 คดี เป็น 46,981 คดี โดยกระทำผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินมากที่สุด รองลงมาคือการกระทำผิดเกี่ยวกับสารเสพติดให้โทษ กระทำผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย กระทำผิดเกี่ยวกับอาวุธ กระทำผิดเกี่ยวกับเพศ กระทำผิดเกี่ยวกับความสงบ และความผิดอื่นๆตามลำดับ เมื่อแบ่งการกระทำผิดตามอายุ พบว่าเยาวชนมีการกระทำผิดมากกว่าเด็ก และเยาวชนเพศชายมีการกระทำผิดมากกว่าเยาวชนเพศหญิง คิดเป็นอัตราส่วน 1:10 (กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน, 2552) เมื่อจำแนกตามฐานความผิดพบว่า เด็กและเยาวชนที่กระทำผิดเกี่ยวกับคดียาเสพติด มีจำนวนสูงสุด รองลงมาได้แก่ ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกายตามลำดับ (สำนักเทคโนโลยีสารสนเทศ กระทรวงยุติธรรม, 2546) จากสถิติดังกล่าวจะเห็นได้ว่ามีเด็กและเยาวชนจำนวนมากอยู่ในภาวะที่ต้องได้รับการช่วยเหลือ พัฒนาเสริมสร้างการตระหนักรู้ การเตรียมความพร้อมในการเผชิญกับปัญหาต่างๆ ที่รุนแรงเข้ามา เพื่อให้รู้จักหาทางแก้ไขปัญหามีสติ ด้วยความรอบคอบ เนื่องจากเด็กและเยาวชนเหล่านี้ยังอยู่ในวัยที่มีวุฒิภาวะไม่เพียงพอ ดังนั้นโอกาสที่จะพลาดพลั้งกระทำผิดมีมากกว่าผู้ใหญ่

การกระทำผิดของเด็กและเยาวชนมักจะพบในสองลักษณะ ได้แก่ การกระทำผิดชั่วคราว ซึ่งเป็นการกระทำที่รู้เท่าไม่ถึงการณ์ ลักษณะเช่นนี้จะไม่หวนกลับมากระทำผิดอีก ส่วนลักษณะที่สอง เป็นการกระทำผิดที่เกิดจากปัจจัยหลายประการ ส่วนมากจะกลับมากระทำผิดซ้ำโดยแปรผันตามอายุ นั่นคือ เมื่อมีอายุมากขึ้นแนวโน้มในการกลับมากระทำผิดซ้ำเพิ่มมากขึ้น (เพียงเพ็ญ เอี่ยมลออ, 2542) ผู้กระทำผิดซ้ำส่วนใหญ่เป็นผู้มีปัญหาทางด้านอารมณ์ โดยทั่วไปเป็นคนอ่อนไหว อาจจะสับสนเนื่องมาจากการขาดความรัก ความอบอุ่นและการเอาใจใส่จากคนในครอบครัว ไม่มีโอกาสใกล้ชิดกับบิดามารดา กลายเป็นคนขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ถูกชักจูงให้ทำความผิดได้ง่าย

แนวทางหนึ่งที่จะสามารถช่วยในการบำบัดแก้ไขและป้องกันเพื่อการเตรียมความพร้อมในการเผชิญชีวิตในอนาคตให้กับเด็กและเยาวชนคือ การพัฒนาและเสริมสร้างจิตสาธารณะเพื่อให้เด็กและเยาวชนได้ตระหนักรู้และเห็นความสำคัญในสิทธิของตนเองและผู้อื่น มีความรู้สึกเสียสละ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และมีจิตสำนึกในการเป็นพลเมืองที่ดี เนื่องจากจิตสาธารณะเป็นความรับผิดชอบที่เกิดจาก

ภายใน นั่นคือ ความรู้สึกนึกคิด จิตสำนึก ตลอดจนการมีคุณธรรม จริยธรรม สิ่งเหล่านี้จะอยู่ในจิตใจซึ่งจะส่งผลมาสู่ภายนอกผ่านการกระทำ ปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นในวันนี้จะเห็นได้ว่า เกิดจากการขาดจิตสำนึกของคนส่วนรวมในสังคมเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้นจิตสาธารณะจึงเป็นสิ่งสำคัญที่เยาวชนต้องให้ความสำคัญและตระหนักในเรื่องนี้ (จันทร์ธา ธนสงวนวงศ์, 2554)

ผู้มีจิตสำนึกสาธารณะนั้นจะมีความรับผิดชอบต่อสังคม เคารพกฎหมาย กฎเกณฑ์ระเบียบข้อบังคับต่างๆของสังคมโดยรวมและองค์การที่ตนเองเป็นสมาชิกอยู่ โดยยึดมั่นต่อกฎหมายและกฎหมายอย่างเคร่งครัด พยายามหลีกเลี่ยงการละเมิดให้น้อยที่สุด ด้วยการรู้จักและเคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น การปลูกฝังและส่งเสริมให้เยาวชนเป็นบุคคลที่มีจิตสาธารณะ จะทำให้เยาวชนเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ มีศีลธรรม คุณธรรมอันดีงาม เสียสละและช่วยเหลือผู้อื่น ซึ่งหากผู้ใหญ่ปล่อยปละละเลย ไม่ตระหนักและให้ความสำคัญกับเรื่องนี้ เยาวชนก็จะมีจิตสำนึกสาธารณะ ไม่รู้จักเสียสละ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อผู้อื่น มีแต่ความเห็นแก่ตัว เอารอดเอาเปรียบ และนึกถึงแต่ประโยชน์ของตนเอง โดยไม่คำนึงถึงคนรอบข้าง ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ สมควรที่จะได้รับการพัฒนาให้เป็นพฤติกรรมที่พึงประสงค์ต่อไป ซึ่งงานวิจัยที่ส่งเสริมจิตสาธารณะแก่นักเรียนในโรงเรียน ได้แก่ งานวิจัยของ พลับพลึง วงศ์คำมูล (2555) โดยใช้กิจกรรมสมุดบันทึกความดีเพื่อส่งเสริมจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 26 จังหวัดลำพูน ผลการศึกษาพบว่า หลังจากการเข้าร่วมกิจกรรมสมุดบันทึกความดี นักเรียนมีระดับจิตสาธารณะเพิ่มขึ้นทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการดูแลรักษาของส่วนรวม ด้านการอาสาทำบางอย่างเพื่อส่วนรวม และด้านการไม่ยึดครองของส่วนร่วมนั้นมาเป็นของตนเอง และจากการสะท้อนคิดเป็นรายบุคคลและสรุปทบทวนเป็นรายกลุ่ม นักเรียนแสดงออกถึงความเข้าใจในความหมายของจิตสาธารณะและมีความคิดเห็นเชิงบวกต่อการทำกิจกรรมส่งเสริมจิตสาธารณะ สำหรับงานวิจัยของ ภาสุดา ภาคาผล (2556) ได้ใช้การเรียนรู้แบบโครงงานโดยใช้กิจกรรมบริการสังคม ในการส่งเสริมพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานในวิชาสังคมศึกษาโดยใช้กิจกรรมบริการสังคม มีมีโนทัศน์และพฤติกรรมจิตสาธารณะหลังการเรียนรู้ สูงกว่าก่อนการเรียน

การพัฒนาและส่งเสริมจิตสาธารณะในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้โปรแกรมการปรึกษากลุ่มแบบพฤติกรรมนิยม โดยกระบวนการให้คำปรึกษากลุ่ม จะส่งเสริมให้สมาชิกภายในกลุ่มมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน ก่อให้เกิดบรรยากาศอันอบอุ่นและเกิดการยอมรับกัน ซึ่งเป็นกระบวนการช่วยเหลือที่เริ่มต้นด้วยการที่ให้สมาชิกเริ่มสำรวจตนเอง เพื่อเปิดเผยความคิดหรือพฤติกรรมที่ส่งผลเสียแก่ตนเองให้กับคนในกลุ่มได้ทราบ ผู้นำกลุ่มช่วยให้สมาชิกเข้าใจตนเอง โดยสำรวจข้อดีและข้อเสียของความคิดและพฤติกรรม ผู้นำกลุ่มช่วยให้สมาชิกพิจารณาทางเลือกในการแก้ไขปัญหา เพื่อนำไปทดลองปฏิบัติ รายงานความคิด ความรู้สึกที่เกิดขึ้นจากการกระทำใหม่ โดยกลุ่มจะให้ความ

สนับสนุนช่วยเหลือให้สมาชิกยึดมั่นกับข้อตกลงใจ (ดวงมณี จงรักษ์, 2555) โปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มนั้น จะส่งผลให้เด็กและเยาวชนเกิดการตระหนักรู้ เห็นคุณค่าในตนเองและรู้จักเคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น สำหรับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการให้คำปรึกษากลุ่มเพื่อส่งเสริมและช่วยเหลือเด็กและเยาวชนในสถานพินิจ ได้แก่ งานวิจัยของ จำปี เสภา (2553) ได้ศึกษาผลของการให้คำปรึกษาจิตวิทยาแบบกลุ่ม ตามแนวคิดพิจารณาความเป็นจริงที่มีต่อการเห็นคุณค่าในตนเองของเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดสงขลา พบว่า เยาวชนที่ได้รับการให้คำปรึกษาจิตวิทยาแบบกลุ่มตามแนวคิดพิจารณาความเป็นจริง มีการเห็นคุณค่าในตนเอง สูงกว่าก่อนเข้ากลุ่มและงานวิจัยของ อีรวัดน์ พุทธาวัง (2552) ได้ศึกษาผลของการใช้กระบวนการกลุ่มเพื่อพัฒนาพฤติกรรมรับผิดชอบของเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดอุดรธานี พบว่า หลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีพฤติกรรมรับผิดชอบเพิ่มขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สำหรับวัชรวรรณ พานิชเจริญ (2552) ได้ศึกษาผลของการให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีเผชิญความจริงต่อการเผชิญปัญหาของวัยรุ่นในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดชลบุรี พบว่า หลังการทดลอง วัยรุ่นในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลุ่มทดลอง มีคะแนนเผชิญการเผชิญปัญหา ในระยะหลังการทดลองและระยะติดตามผลสูงกว่าระยะก่อนการทดลอง

การให้การปรึกษาแบบพฤติกรรมนิยม เป็นการให้การปรึกษาที่ให้ความสำคัญกับปัจจุบันและพฤติกรรมที่สังเกตเห็นและวัดได้ ซึ่งทฤษฎีนี้จะยึดหลักพฤติกรรมของมนุษย์ว่าเป็นสิ่งที่เรียนรู้และเปลี่ยนแปลงได้ ผู้ให้คำปรึกษาจะใช้หลักการเรียนรู้เป็นวิธีการช่วยให้ผู้รับการปรึกษาเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม โดยจะเลือกใช้เทคนิคและกลวิธีที่เหมาะสมกับผู้รับการปรึกษาแต่ละคน ซึ่งเทคนิคที่ใช้ในการให้คำปรึกษาแบบพฤติกรรมนิยมว่า มีหลายวิธี แต่เทคนิคที่นิยมใช้ได้แก่ 1) เทคนิคการเสริมแรง (Reinforcement Technique) 2) เทคนิคการเรียนรู้จากตัวแบบ (Modeling Technique) 3) เทคนิคการฝึกทักษะทางสังคม (Social Skills Training Techniques) และ 4) เทคนิคการปรับพฤติกรรม (Behavior Modification) (ดวงมณี จงรักษ์, 2556) นักจิตวิทยากลุ่มพฤติกรรมนิยมมีความเชื่อว่า พฤติกรรมของเด็กเป็นผลมาจากการที่เขาได้รับการเสริมแรง ซึ่งเงื่อนไขของการเสริมแรง (Reinforce) คือ พฤติกรรมใดก็ตามที่เมื่อกระทำแล้วได้รับผลจากการกระทำนั้น พฤติกรรมนั้นก็จะมีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นบ่อยครั้งขึ้นหรือมีความถี่ในการเกิดเพิ่มมากขึ้น (ปรีชา วิหคโต, 2551) ดั่งงานวิจัยของ วรรณรา พงษ์สิน (2550) ได้ศึกษาผลของการพัฒนาความมีวินัยต่อตนเองตามหลักการของทฤษฎีพฤติกรรมนิยมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านบักดอง จังหวัดศรีสะเกษ พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลอง มีวินัยในตนเองเพิ่มมากกว่าก่อนเข้าทำกิจกรรมกลุ่มตามหลักการของทฤษฎีพฤติกรรมนิยม

จากความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยซึ่งเป็นผู้ที่ทำงานคลุกคลีกับเด็กและเยาวชนมาเป็นระยะเวลากว่า 10 ปี และมีโอกาสได้เข้าไปฝึกงานและเป็นวิทยากรอบรมพิเศษแก่เด็กและเยาวชนของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดปัตตานี ได้พบปัญหาการขาดจิตสำนึกของ เด็กและเยาวชน ด้านการปฏิบัติตนต่อการทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย การรู้จักสิทธิของตนเองและผู้อื่น ขาดความรับผิดชอบ ไม่ช่วยกันรักษาสมบัติของส่วนรวม ชอบยึดเอามาเป็นของตนเอง เด็กและเยาวชนได้บ่นเพาะพฤติกรรมเหล่านี้ จนกลายเป็นพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ ส่งผลให้ไม่สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นและสังคมได้อย่างสงบสุข ซึ่งงานวิจัยที่ผ่านมา ยังไม่มีการศึกษาถึงแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมจิตสำนึกของเด็กและเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ส่วนใหญ่แล้วจะเป็นการศึกษาแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมจิตสำนึกให้กับเด็กนักเรียน ในบริบทของครูผู้สอน อีกทั้งโปรแกรมการอบรมปกติของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน เป็นโปรแกรมอบรมที่ครอบคลุมหลายด้าน ซึ่งมีกิจกรรมที่หลากหลาย ทำให้ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างจิตสำนึกยังไม่ค่อยมีความเข้มข้นมากพอ ดังนั้นในการศึกษารครั้งนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนาพฤติกรรมการมีจิตสำนึกของเด็กและเยาวชนในบริบทของผู้ทำงานด้านสังคมสงเคราะห์และสุขภาพจิต โดยใช้โปรแกรมการปรึกษากลุ่มแบบพฤติกรรมนิยม เพื่อพัฒนาและเสริมสร้างให้เด็กและเยาวชนมีพฤติกรรมที่แสดงออกต่อผู้อื่นและสังคม ด้วยการปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดี มีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์ความเจริญงอกงามแก่สังคม ทำตนให้ประโยชน์แก่ตนเองและผู้อื่น เป็นบุคคลที่มีคุณค่าต่อสังคมและประเทศชาติต่อไปในภายภาคหน้า

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อเปรียบเทียบจิตสำนึกของเด็กและเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดปัตตานี ก่อนและหลังการทดลอง

2.2 เพื่อเปรียบเทียบจิตสำนึกของเด็กและเยาวชนระหว่างกลุ่มที่ได้รับการพัฒนาและเสริมสร้างจิตสำนึกโดยใช้โปรแกรมการปรึกษากลุ่มแบบพฤติกรรมนิยมกับกลุ่มที่เข้าร่วมโปรแกรมการอบรมตามปกติของสถานพินิจ

3. สมมติฐานการวิจัย

3.1 หลังการเข้าร่วมการทดลอง เด็กและเยาวชนที่เข้าร่วมโปรแกรมการปรึกษากลุ่มแบบพฤติกรรมนิยม จะมีจิตสำนึกสูงกว่าก่อนเข้าร่วมการทดลอง

3.2 เด็กและเยาวชนที่เข้าร่วมโปรแกรมการปรึกษากลุ่มแบบพฤติกรรมนิยม จะมีจิตสำนึกสูงกว่ากลุ่มที่เข้าร่วมโปรแกรมการอบรมตามปกติของสถานพินิจ

4. ขอบเขตของการวิจัย

4.1 ประชากร ที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ เด็กและเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดปัตตานี จำนวน 70 คน

4.2 กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เด็กและเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดปัตตานี ผู้วิจัยคัดเลือกเด็กและเยาวชนที่มีคะแนนจิตสาธารณะต่ำ โดยเรียงคะแนนจากน้อยไปหามากตามลำดับจำนวน 30 คน แล้วนำคะแนนมาจับคู่ (Matching) จากนั้นจึงสุ่มเลือกว่ากลุ่มตัวอย่างที่เลือกมากกลุ่มใดเป็นกลุ่มทดลอง กลุ่มใดเป็นกลุ่มควบคุม โดยการจับฉลากแยกแต่ละคู่ให้อยู่ในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม (Random treatment) ได้เด็กและเยาวชนเป็นกลุ่มทดลองจำนวน 15 คน และกลุ่มควบคุม จำนวน 15 คน

4.3 ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

4.3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ โปรแกรมการปรึกษากลุ่มแบบพฤติกรรมนิยม

4.3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ จิตสาธารณะ

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

5.1 จิตสาธารณะ (Public Mind) หมายถึง ลักษณะของเด็กและเยาวชนที่รู้จักดูแล เอาใจใส่ เป็นธุระและเข้าร่วมในเรื่องของส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม โดยพิจารณาจากความรู้ ความเข้าใจหรือพฤติกรรมที่แสดงออก ซึ่งพิจารณาออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้ (เจษฎา หนูรุ่น, 2551)

5.1.1 ด้านการใช้และดูแลรักษาสาธารณสมบัติ หมายถึง ลักษณะพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนในการใช้ของส่วนรวม การรักษาทรัพย์สิน การดูแลรักษาความสะอาด การไม่ทำลายทรัพย์สินที่เป็นสาธารณสมบัติในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดปัตตานี ไม่ว่าจะอยู่ในสถานที่หรือนอกสถานที่ ที่ให้เกิดความชำรุดเสียหาย โดยการแสดงออก ดังนี้

5.1.1.1 ดูแลรักษาสิ่งของ เมื่อใช้แล้วมีการเก็บรักษาให้คงอยู่ในสภาพดี

5.1.1.2 ลักษณะของการใช้สิ่งของ มีการใช้สิ่งของส่วนรวมอย่างประหยัดและทะนุถนอม

5.1.2 ด้านการถือเป็นที่ที่ต้องปฏิบัติ หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงการมุ่งปฏิบัติเพื่อส่วนรวมในการดูแลรักษาสาธารณสมบัติในสถานพินิจ ทั้งในสถานที่และนอกสถานที่ในวิสัยที่ตนสามารถกระทำได้ โดยมีการแสดงออก ดังนี้

5.1.2.1 ทำตามหน้าที่และเคารพกฎระเบียบที่กำหนด

5.1.2.2 รับอาสาที่จะทำบางสิ่งบางอย่างเพื่อส่วนรวม คอยสอดส่องดูแลสาธารณสมบัติของสถานพินิจฯ

5.1.3 ด้านการเคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงการเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม ไม่ยึดครองของส่วนรวมมาเป็นของตนเอง การเคารพสิทธิของกันและกัน โดยไม่ละเมิดสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น ตลอดจนไม่ปิดกั้นโอกาสของบุคคลอื่นในการใช้สาธารณสมบัติ โดยมีการแสดงออก ดังนี้

5.1.3.1 ไม่นำของส่วนรวมมาครอบครองเป็นของตนเอง แบ่งปันและเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้ใช้ของส่วนรวม

5.1.3.2 การแสดงความคิดเห็นและการยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ตลอดจนการปฏิบัติต่อตนเองและผู้อื่นในสิทธิที่พึงกระทำ

จิตสาธารณะทั้ง 3 ด้านนี้ สามารถวัดได้จากแบบวัดจิตสาธารณะซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 4 ระดับ ซึ่งในแบบวัดจิตสาธารณะใช้เกณฑ์การให้คะแนน คือ เป็นประจำ บ่อยครั้ง นานๆครั้ง และไม่เคย ซึ่งผู้วิจัยได้พัฒนาจากแบบวัดจิตสาธารณะของเจษฎา หูรุ่น (2551)

5.2 โปรแกรมการปรึกษากลุ่มแบบพฤติกรรมนิยมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ หมายถึง แผนการให้คำปรึกษากลุ่มที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามแนวทางการปรึกษากลุ่มแบบพฤติกรรมนิยมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ จำนวน 14 ครั้ง ครั้งละ 60-90 นาที โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและเสริมสร้างจิตสาธารณะให้เกิดขึ้นแก่สมาชิกกลุ่ม โดยใช้เทคนิคการเสริมแรงและการเรียนรู้จากตัวแบบ มาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาให้เด็กและเยาวชนในสถานพินิจมีจิตสาธารณะที่สูงขึ้น

5.3 เด็กและเยาวชนในงานวิจัยครั้งนี้ หมายถึง บุคคลที่มีอายุระหว่าง 11-18 ปี ซึ่งถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดในคดีอาญาชั้นก่อนคำพิพากษาและถูกควบคุมในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดปัตตานี เป็นระยะเวลาไม่ต่ำกว่า 3 เดือน

5.4 สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนในงานวิจัยครั้งนี้ หมายถึง สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี ซึ่งเป็นหน่วยงานในสังกัดกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม ในงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจะใช้คำว่า สถานพินิจ

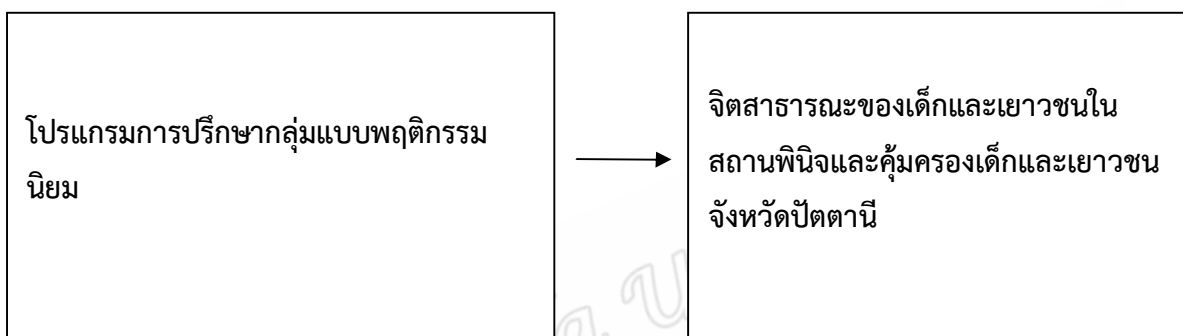
6. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 เพื่อเป็นแนวทางในการกระตุ้นและพัฒนาจิตสาธารณะให้แก่เด็กและเยาวชน

6.2 เด็กและเยาวชนที่ได้รับการพัฒนาและเสริมสร้างจิตสาธารณะ โดยใช้โปรแกรมการปรึกษากลุ่มแบบพฤติกรรมนิยม จะส่งผลให้เป็นผู้ที่มีจิตสาธารณะที่สูงขึ้น ซึ่งจะพัฒนาไปเป็นเยาวชนที่มีคุณธรรมและสร้างคุณประโยชน์ให้แก่สังคมและประเทศชาติต่อไปในภายภาคหน้า

6.3 เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการจัดกิจกรรมพัฒนาและเสริมสร้างจิตสาธารณะแก่เด็กและเยาวชน สำหรับเจ้าหน้าที่ ครูฝึกอบรมในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน อีกทั้งเป็นการกระตุ้นและส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนเป็นผู้มีจิตสาธารณะสำหรับการเป็นผู้นำที่ดีต่อไปในอนาคต

กรอบแนวคิดในการวิจัย

Prince of Songkhla U
Pattani Campus